

בית משפט לעניני משפחה בתל אביב- יפו

31 מאי 2018
28326-10-15

קבלת בקשה לאכיפת פסק בוררות זר

תמר סנונית פורר

השופטת

רונלד פורר הבן
ע"י עו"ד בעז בן צור; עו"ד חגי הלוי ; עו"ד גיא רוח

המבקש

- נגד -

מנהל עזבון האב המנוח משה מונדק פורר
ע"י עו"ד יוסף בנקל ; עו"ד ניר שמרי

המשיב

פסק דין

1. עניינה של בקשה זו הוא הכרה ואכיפת פסק בוררות חוץ שניתן באנגליה, ביום 21.9.2015, בין המבקש למשיב, בהתאם להסכמים שנחתמו ביניהם בחודש יולי שנת 1987. ובנוסף, גם אכיפה והכרה של פסק הבוררות המשלים מיום 25.1.2017 (שעניינו פסיקת ריבית לחיוב).

א. רקע עובדתי וההליכים המשפטיים בין הצדדים

2. הצדדים להליך זה היו אב ובנו. המבקש הוא בנו של האב המנוח (להלן: "המנוח").

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

3. במהלך ההליכים המשפטיים המנוח הלך לעולמו ביום X.X.2016. במסגרת ת"ע 41981-01-17 מונה מנהל עזבון (להלן: "המשיב"), בין היתר, לצורך המשך הליך זה.
4. הרקע לפסק הבוררות נשוא תביעה זו, הם הסכמים מסחריים שנחתמו בין המבקש למנוח בשנת 1987, במסגרת הליכי פשרה לסיום תביעות הדדיות ביניהם שהוגשו באנגליה ובישראל.
5. ברבות השנים ובשל מחלוקות בין הצדדים בעניין ההסכמים כאמור, הגיש המבקש, בהתאם לתניית בוררות שהייתה קבועה בהסכמים, תביעת בוררות באנגליה נגד המנוח.
6. הליכי הבוררות נמשכו מספר שנים, שבסופם ביום 21.9.2015 ניתן פסק הבוררות (להלן: "פסק הבוררות"), על ידי הבורר האנגלי, אשר עיקרו כי על המנוח לשלם למבקש סך של 5,985,243 דולר ארה"ב (חמישה מיליון תשע מאות שמונים וחמש אלף מאתיים ארבעים ושלושה דולר ארה"ב).
7. ביום 16.10.2015 הוגשה על ידי המבקש בקשה להכרה ואכיפת פסק בוררות חוץ בהתאם לסעיף 29א' לחוק הבוררות, התשכ"ח - 1968.
8. לאחר פתיחת ההליך הגיש המנוח בקשה לעיכוב הליכים, זאת בשל הגשת ערעור על ידו באנגליה על פסק הבוררות.
9. ביום 28.3.2016 קיבלתי את בקשת המנוח לעיכוב ההליך שבפני, מנימוקי החלטתי שם.
10. ביום 1.7.2016 ניתן על ידי בית המשפט באנגליה, פסק הדין בהליך הערעור לגבי פסק הבוררות, במסגרתו נקבע כי מרבית פסק הבוררות סופי ואכיף, אולם סוגיית שיעור הריבית על הסכומים שנפסקו, והיא בלבד, תוחזר לבורר לדיון.

11. ביום 25.1.2017 ניתן פסק הבוררות המשלים (להלן: "פסק הבוררות המשלים"), במסגרתו אישר הבורר את קביעות פסק הבוררות לעניין שיעור הריבית שעל המנוח לשאת, בעטיו של הסכום שנפסק במסגרת פסק הבוררות.

12. בית המשפט באנגליה דחה ערעור שהוגש על ידי המשיב בעניין פסק הבוררות המשלים.

13. לאחר שהסתיימו ההליכים המשפטיים באנגליה בעניין פסק הבוררות, נמשכו ההליכים בפניי מחודש 2/2017.

14. המבקש טוען כי יש להורות על אכיפת פסק הבוררות שניתן ביום 21.9.2015 מאחר שמדובר בפסק בורות חלוט וסופי, ומאחר שלא מתקיימת כל עילת הגנה תקפה לאי אכיפתו של ההסכם. כמו כן, טוען המבקש כי פסק הבוררות המשלים, עניינו רק הוספת ריבית לחיובו של המנוח ואישור קביעות של פסק הבוררות ולמעשה נבלע בתוכו ויש להורות גם על אכיפתו במסגרת פסק דין זה.

15. המשיב טוען כי יש לדחות את הבקשה לאכיפת פסק הבוררות. המשיב טוען כי יש לו טענות התנגדות רבות ומוצדקות בשלן יש להורות על דחיית התביעה. טענות ההתנגדות מתייחסות לכך שאכיפת פסק החוץ עומדת בניגוד לתקנת הציבור בישראל; הסכמי הפשרה שבשלם מונה הבורר חסרי תוקף; פסק הבוררות עוסק בסכסוך שלא נתכוון לו שטר הבוררות; נושא הסכסוך אינו יכול להתברר בבוררות.

16. לאחר שהתקיימו בתיק שלושה דיונים, מתוכם דיון הוכחות אחד וכן הוגשו סיכומים בכתב, ניתן כעת פסק הדין.

ב. דיון והכרעה

17. סעיף 29א לחוק הבוררות, תשכ"ח-1968, קובע כי בקשה לאישור (או לביטול) של פסק בורות חוץ שחלה עליו אמנה בינלאומית שישראל צד לה והאמנה קובעת הוראות בעניין הנדון, תוגש ותידון בהתאם לאותן הוראות ובכפוף להן. בענייננו, חלה אמנת ניו יורק בדבר הכרתם ואכיפתם של פסקי בורות חוץ משנת 1958 (Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards) (להלן: "אמנת ניו-יורק"), עליה חתומות גם ישראל וגם אנגליה.

18. אמנת ניו-יורק קובעת מספר תנאים מצטברים שצריכים להתקיים לצורך הכרה בפסק הבוררות הזר: הגשת פסק בוררות והסכם מאומתים; פסק הבוררות ניתן שלא בשטחה של המדינה שמבקשים לאכוף בה את הפסק; פסק הבוררות הוא בשל סכסוך בין בני אדם. בחינת תנאים אלה, מעלה כי מדובר בתנאים פשוטים, כמעט טכניים, המעידים על הכלל של אישור הפסק הזר.

19. עם זאת, ניתנת אפשרות להתנגד לאכיפתו והכרתו של פסק הבוררות הזר בהתקיים עילות מובחנות ומוגדרות המנויות בסעיף 5 לאמנה. בחינה של עילות ההתנגדות מעלה כי אין הכוונה שבישראל יתנהל הליך משפטי חדש באותן סוגיות משפטיות ועובדתיות שהתנהלו בפני הבורר במדינה הזרה, וכי רק במקרים חריגים המפורטים באמנה לא ייטה בית המשפט להורות על אכיפת הפסק הזר.

20. לכך יש להוסיף כי פסיקת בתי המשפט בישראל הקפידה במהלך השנים על התערבות במשורה בפסקי בוררות. הלכה זו רלוונטית ונכונה גם כאשר עסקינן באישורו של פסק בוררות זר, וייתכן אף ביתר שאת בשל הצורך לכיבוד המשפט הבינלאומי הפרטי שנקבע מדינה זרה:

"מושכלות יסוד הם כי תחום ההתערבות השיפוטי בפסק בורר מוגבל ומתוחם לעילות ביטול מוגדרות של הפסק שיש לפרשן בצמצום רב. [...]. מקומה החשוב של הבוררות כאמצעי להכרעה בסכסוך אינו מיותר את הצורך בפיקוח שיפוטי על הבוררות, המותווה בחוק הבוררות. פיקוח זה מבקש להשיג איזון ראוי בין מתן עצמאות מרבית לבורר ולצדדים לעצב את מסגרת הדיון וההכרעה במחלוקת ביניהם, לבין הצורך לשמור עין שיפוטית בוחנת אשר תבטיח את תקינותם וטוהרם של הליכי הבוררות, את הפעלתם בדרך דיונית יעילה ואת ביסוס פסק הבורר על אמות מידה התואמות מושגי יסוד שבתקנת הציבור.

פועל יוצא מאיזון זה הוא כי התערבות שיפוטית בפסק הבורר הינה צרה ומוגבלת לעילות מוגדרות. עילות אלה מוחלות בזהירות ועל דרך פירוש דווקני כדי ליתן תוקף לפסק ולא לבטלו. בית-המשפט הבוחן את הפסק אינו דן בו כערכאת ערעור, ואין הוא אמור לבחון אם צדק הבורר בקביעותיו או טעה בהן על-פי הדיון, שהרי עילת הביטול בגין טעות על פני הפסק שוב אינה נמנית עם עילות הביטול". (ההדגשות הוספו).

ראו: רע"א 3680/00 גמליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ, פ"ד נד(6) 605, 616-617.

21. הפסיקה קבעה כי הכלל הוא הכרה ואכיפה של הפסק הזר ועילות ההתנגדות על פי האמנה יפורשו בצמצום, כאשר הנטל להוכיחן מוטל על כתפי המתנגד:

"על מנת להגישם את תכליתה של אמנת ניו יורק ושל מוסד הבוררות, הכלל שנקבע באמנת ניו יורק הינו כי פסק בוררות חוץ יוכר ויאיכף על ידי מדינה החתומה על האמנה. העילות הקבועות באמנת ניו יורק לאי הכרה בפסק בוררות חוץ מהוות רשימה סגורה ויש לפרשן בצמצום. נטל הוכחתן מוטל על המבקש את אי ההכרה. מאלה נובע כי בית המשפט יהיה זהיר עת יתבקש שלא להכיר בפסק בוררות חוץ. [...] בנוסף, ביהמ"ש לא יאשר פסק בוררות חוץ אם מצא כי הוא נוגד את תקנת הציבור של ישראל או שנושא הסכסוך אינו ענין לבוררות לפי דיני ישראל. ר' סעיף 5(2) לאמנת ניו יורק." (ההדגשות הוספו).

ראו: בש"א (חי') BIP CHEMICALS LTD 17013/04 נ' גד כימיקלים בע"מ, סעיף 83 לפסק הדין (22.11.2005).

22. לאור האמור לעיל, ועל מנת להכריע האם יש ליתן הכרה ולאכוף את פסק הבוררות מיום 21.9.2015, יש לבחון את עילות ההתנגדות שהובאו בענייננו, ולהכריע לגבי טענות הצדדים ביחס לכל אחת מן העילות.

23. יצוין, כי חקירת המבקש וחקירת בתו של המנוח עסקו בנושאים רבים אחרים שאינם נדרשים כלל להכרעה בסוגיות שעומדות להכרעה בפניי.

עילת ההתנגדות: אי חוקיות ההסכמים מכוחם מונה הבורר

24. אין מחלוקת בין הצדדים לגבי העובדות הבאות: בין המנוח לבין המבקש התגלע סכסוך והוא השליך על עסקי הצדדים המשותפים. המבקש, אשר עבר להתגורר בחו"ל, לצורך הרחבת העסקים והגדלת הרווחים, נחשב "תושב חוץ" עבור הרשויות בישראל, וניהל עבור המנוח ושותפו, מר XX ז"ל, חברות, עסקים וחשבונות בנק של הקבוצה בזירה הבינלאומית. המבקש והמנוח הסכימו ותכננו את ההתנהלות הכלכלית המתוארת לעיל, כך שהחברות בחו"ל תהיינה על שם המבקש, זאת, בין השאר, גם על מנת שלא לשאת במיסוי בגינן במדינת ישראל וכך רווחיו של המבקש, המנוח ושותפו יהיו גבוהים יותר. התנהלות זו הייתה ידועה, מוסכמת ועל דעת המנוח, שותפו והמבקש, ועל פיה הם התנהלו לאורך זמן.

25. יודגש מדובר היה בהתנהלות בשיתוף פעולה מלא בין המנוח למבקש, עד אשר התגלעו חילוקי הדעות ביניהם.

הסכסוך העסקי הוביל לחתימה על הסכמים בשנת 1987, בהם נקבעה בין היתר תניית בוררות באנגליה על פי הדין האנגלי.

26. המשיב טוען כי יש לדחות את בקשת ההכרה בפסק הבוררות, משום שהסכמי הפשרה שנערכו בין הצדדים בשנת 1987, בהם קבועה תניית בוררות ומכוחם

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

מונה הבורר שנתן את פסק הבוררות, אינם חוקיים ואינם בני תוקף. זאת, ממספר טעמים:

המשיב מבסס התנגדותו על סעיף 30 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים") וטוען כי מדובר בהסכמים למראית עין שנערכו בין המבקש למנוח, על מנת לחמוק מתשלום מיסים בישראל והם מבססים פעילות שאינה חוקית;

המשיב מבסס התנגדותו על סעיף 5(א) לאמנת ניו יורק, לפיו ההסכמים שנערכו בין הצדדים אינם בתוקף לפי החוק שבעלי הדין החילו על ההסכם, או אם אין הוראה אחרת לפי חוק הארץ שבה ניתן הפסק;

המשיב מבסס התנגדותו על הטענה כי המבקש איים על המנוח בנקיטת הליכים פליליים כנגדו אם לא ייכנע לדרישותיו. אי חוקיות זו היורדת לשורשם של הסכמי הפשרה בין הצדדים, מכתימה את פסק הבוררות ועליה להביא לבטלותו ולמצער אי אכיפתו בישראל.

27. המבקש טוען כי יש לאכוף את פסק הבוררות ולדחות טענות המשיב, מאחר שבפסק הבוררות נקבע על ידי הבורר כי ההסכמים משנת 1987 חוקיים, בהתאם לדין הישראלי ובהתאם לדין האנגלי.

28. המבקש טוען כי לא היה תושב ישראל ולכן כל ניסיון נטען להונות את שלטונות המס, מקורו במנוח ולא בו. בהקשר זה, המבקש טוען כי בפסק הבוררות נקבע שהרוח החיה מאחורי ההסכמים ויוזמם היה המנוח. לפיכך, המנוח אינו יכול לטעון כעת לאי חוקיות ההסכמים. כמו כן, טוען כי גם אם הייתה נופלת אי חוקיות בהסכמים, יש להורות על אכיפתם לאור ס' 31 לחוק החוזים – משעה שלא נפל פגם בהסכמים עצמם, אלא אי החוקיות היא אגבית להסכמים, ואין מניעה לקיים את ההסכמים בצורה חוקית.

29. המבקש טוען כי אי החוקיות נבחנה בצורה מעמיקה בפסק הבוררות, ביחס להצהרות הדדיות שנתנו הצדדים במסגרת סילוק התביעות שהגישו באנגליה, טרם ההסכמים בשנת 1987, ולא ביחס להסכמים. לפיכך, יש לדחות את טענות המשיב לאי חוקיות, מאחר שהן לא נוגעות כלל להסכמים בין הצדדים. המבקש טוען כי הסוגיה נבחנה לעומק, נדונה באריכות ונדחתה במלואה על ידי הבורר.

30. המבקש טוען כי הטענה של המשיב לגבי אי חוקיות, נדונה בהרחבה ובכל מובן אפשרי במסגרת פסק הבוררות ונדחתה. המשיב מעלה טענה ערעורית בדבר טעות בפסק הבוררות בכסות של עילת התנגדות. אולם, טעות היא אינה עילה לביטול פסק בוררות ואינה מהווה עילה לאכיפת פסק בוררות חוץ בהתאם לאמנת ניו יורק.

31. לאחר בחינת טענות הצדדים בעניין אי חוקיות ההסכמים שנערכו בין הצדדים ומינוי הבורר מכוחם – אני מקבלת את טענות המבקש ודוחה את טענת ההתנגדות בנושא זה.

32. פסק הבוררות דן בעניין חוקיות ההסכמים וקבע בסעיף 148 לפסק כי ההסכמים חוקיים, הן לפי הדין האנגלי והן לפי הדין הישראלי, ולא היתה מניעה חוקית לפעול על פי האמור בהסכמים:

33. שוכנעתי כי אין כל פסול בהסכמים עצמם ויש לדחות את טענות המשיב כי על פי סעיף 30 לחוק החוזים ההסכמים אינם חוקיים.

34. המשיב לא ציין ולא פירט מה אינו חוקי בהסכמים או אילו מהוראות ההסכמים אינו חוקיות. עם זאת, המשיב טוען כי המנוח והמבקש הפעילו מנגנון בלתי חוקי, בהתאם להסכמים ופועלם זה היה פלילי. פועל יוצא הוא כי אי החוקיות נעוצה גם לגרסת המשיב בהתנהלות המנוח והמבקש ולא בהסכמים עצמם. לכן, יש לדחות את טענתו כי ההסכמים אינם חוקיים בהתאם לסעיף 30 לחוק החוזים.

35. המבקש נחקר בעניין זה ארוכות בדיון ההוכחות. תשובותיו בעניין זה היו מהימנות. המבקש הציג תמונה מלאה ומפורטת של שיתוף הפעולה שהיה בינו לבין המנוח. המבקש נתן הסבר מלא ולא מתחמק, לרבות לגבי הצהרות בעייתיות שנתנו בעבר המבקש והמנוח והסביר מפורטות את הנסיבות שהובילו לכך. העובדה כי המבקש סיפק הסבר מלא ומהימן מחזקת את מהימנותו בהליך זה. המבקש והמנוח שיתפו פעולה ונהגו זמן רב על פי הסכמותיהם. בנסיבות הללו, אין מקום לבטל הסכמות שנהגו על פי הן בפועל ולבטל הלכה למעשה את ההסכמים משנת 1987 מכוחם נוסדה הבוררות. גם הבורר קיבל את גרסתו זו של המבקש.

36. ויודגש – בחינה של טענת המשיב לגבי אי החוקיות מעלה כי הטענה לגבי אי החוקיות איננה באופן ישיר לגבי ההסכמים משנת 1987, אלא לגבי הסכמות שהיו טרם להם וברקעם. בנסיבות הללו, כאשר המנוח והמבקש הגיעו להסכמות ליישוב המחלוקות ביניהם, יש ליתן בכורה לעצם ההסכמה שגובשה בהסכמות מכוחן מונה הבורר.

37. יתרה מכך, אני מקבלת בהקשר זה את טענתו של המבקש לפיה, גם אם הייתי נכונה לקבל את טענת המשיב כי ההסכמים אינם חוקיים בהתאם לסעיף 30 לחוק

החוזים – יש להחיל את סעיף 31 לחוק החוזים לפיו, ניתן היה לקיים את הוראות ההסכמים החוקיות, בין היתר לקיים את חובו של המנוח כלפי המבקש. זאת, לא נעשה על ידי המשיב.

38. כמו כן, אני דוחה את טענות המשיב כי איומי המבקש על המנוח היוו את הבסיס להסכמים בין הצדדים. המבקש נשאל על כך בחקירתו והשיב כי במסגרת ההליכים המשפטיים בינו לבין המנוח באנגליה ובישראל, בשנת 1986, נחשף שטר, שלטענת המבקש היה מזויף ולכן הוא איים כי יפנה לבירור במסגרת הליכים פליליים (ראו: פרוטוקול מיום 6.2.18 עמ' 23 שורות 18-25, עמ' 24-25). לא מצאתי כי מדובר באיומים שהיוו את הבסיס להסכמים בין הצדדים. הוצגו לבית המשפט תכתובות קשות בין המבקש למנוח. לא מצאתי כי האמור בתכתובות אלה חורג ממחלוקות קשות ומרות אחרות בסכסוך עסקי בין בני משפחה. יתרה מכך, לא מצאתי כי האיומים שללו את גמירות דעתו של המנוח בהסכמים משנת 1987.

39. לכך יש להוסיף, בבחינת התמונה הכוללת, כי דווקא מוצג שהוגש מטעם המשיב (ראו: מוצג משיב/4), הינו מכתב של המבקש לאביו משנת 1986, ממנו עולה עד כמה המבקש מעוניין להגיע להסדר עם המשיב:

40. המבקש מסיים מכתב זה באמירות ברורות לאביו בדבר תחושותיו ותקוותיו:

41. יש לבחון את הלך הרוח של הצדדים ומכלול הנסיבות. לא שוכנעתי כי דווקא אמירה כזו או אחרת היא שהובילה לאיום שבשלו נחתמו ההסכמים. אל מול אותה טענת איום היו אמירות רבות של המבקש בדבר רצונו להגיע להסכם וברוח טובה עם אביו.

42. בנוסף, יש לקחת בחשבון כי טענה זו הועלתה שנים רבות לאחר מכן, כאשר מערכת היחסים בין הצדדים כבר הייתה עכורה מאוד ואך רק כטענת הגנה לאכיפת חיוביו של המנוח כלפי המבקש. המנוח, ועל כך אין מחלוקת, לא פעל ב"זמן אמת" לביטול ההסכמים ולא העלה בזמן אמת לאחר חתימתם טענות על הצורך לבטלם. טענה זו עלתה רק כאשר ביקש המנוח שלא לבצע את חיוביו על פי ההסכם.

43. כאשר נשמעת כיום טענה של צד שחתם בעבר על הסכם, לא התכחש לו במשך שנים, ורק כאשר עליו לעמוד בהתחייבויות בגין אותו הסכם, טוען כי מדובר בהסכם שאינו חוקי – יש בכך טעם נפגם ואין לאפשר קבלת טענה זו גם בשל טעמי עקרון תום הלב.

44. בסעיף 9 להסכמים נקבע במסגרת תניות הבוררות כי הבורר מוסמך לדון גם בתוקפו של ההסכם. קרי, משדן הבורר בהתאם לסמכות שהוקנתה לו בתוקפם של ההסכמים וקבע כי הם חוקיים, מדובר בהשגה על קביעות הבורר, שלא בהתאם לעילות המנויות באמנת ניו יורק, ואין היא עילה לאחר שהסתיימו הליכי הערעור באנגליה להורות על אי אכיפתו בישראל.

45. בפסק הבוררות מפרט הבורר ארוכות לגבי העדויות שניתנו בפניו בעניין חתימת ההסכמים בין הצדדים בשנת 1987 וקובע כי בניגוד לנטען תחילה מטעם המנוח ועדיו, כי חתם על ההסכמים בשל איומי המבקש ואף בשל מבוכתו משותפו העסקי מר XX מהמצב אליו נקלעו "באשמתו", הוא התוודה לאחר מכן וחשף כי ידע בדיוק מהם ההסכמים עליהם הוא חותם כי עשה זאת מרצונו החופשי ואף לאחר שקיבל ייעוץ משפטי בנושא. בסעיף 102 לפסק הבוררות מצויין כי:

The deceased's own evidence on this issue was in many respects unsatisfactory, and" its reliability was not free from doubt. He also admitted on his own motion to the Tribunal that he had not been truthful earlier in his evidence, but that after speaking with his "daughter overnight he had decided to 'come clean

46. הבורר דן ודחה את טענת אי החוקיות. הבורר קבע מפורשות בסיפא של סעיף 162 לפסק הבוררות כי ההגנה של המשיב בדבר אי חוקיות אינה עומדת לו ודחה אותה:

Taking all these factors into consideration the Tribunal decides that the deceased's" defense of illegality must fail

47. גם לפי סעיף 5(1)(א) לאמנת ניו יורק שלעיל: "...או שההסכם האמור איננו בר תוקף לפי החוק שבעלי הדין החילו אותו על ההסכם, או, באין הוראה על כך, לפי חוק הארץ שבה ניתן הפסק", יש לדחות את טענות המשיב. בהסכמים נקבע כי כל סכסוך יתברר בפני בורר יחיד באנגליה בהתאם לדין האנגלי. לפיכך, ניתן להתנגד לאכיפת פסק הבוררות בהתאם לאמנת ניו יורק אם ההסכם הנדון אינו בר תוקף לפי החוק האנגלי. לכן, יש לדחות את טענות המשיב כי ההסכמים אינם חוקיים בהתאם לדין הישראלי.

48. אשר על כן, לאור כל האמור לעיל, אני דוחה את הטענה כי קיימת אי חוקיות בהסכמים מכוחם מונה הבורר.

עילת ההתנגדות: הבורר חרג מסמכותו על פי שטר הבוררין ודן בעזבון אמו של המבקש

49. המשיב טוען כי הבורר חרג מסמכותו, שניתנה לו בהתאם להסכמים בין הצדדים, וקיבל את פרשנות המבקש לפיה הוא זכאי לקבוע את חלקו של המבקש בעזבון אמו. לפיכך, בהתאם לסעיף 5(1)(ג) לאמנת ניו יורק, יש לדחות את הבקשה לאכיפת פסק הבוררות.
50. המשיב טוען כי הבורר שגה בכך שלא בחר להשיג ידו מתביעה זו והכריע בהיקף נכסי עזבון אמו של המבקש וחלקו של המבקש בעזבון כאמור. המשיב טוען כי הסמכות לכך שמורה לבית המשפט לענייני משפחה בלבד.
51. המבקש טוען כי יש לדחות את טענות המשיב, מאחר שהבורר דן בהסכמים מסחריים בין הצדדים משנת 1987, כאשר סוגיית הירושה מהווה רקע בלבד לדברים, אך לא נדונה לגופה. הסכסוך בין הצדדים הוא סכסוך עסקי שאחת מנקודות המחלוקת בו היא נכסים שהוקנו בעבר מכוח ירושה.
52. המבקש טוען כי במהלך הליך הבוררות המנוח בעצמו טען שמדובר בהסכמים מסחריים שלא קשורים בעזבון האם, לכן מושתק מלהעלות טענות סותרות.
53. כמו כן, טוען המבקש כי אין מניעה שתיערך בוררות בעניין סכסוך ירושה.
54. לאחר בחינת טענות הצדדים בעניין חריגתו של הבורר מסמכותו על פי שטר הבוררין – אני מקבלת את טענות המבקש ודוחה את טענת ההתנגדות בנושא זה.
55. עזבון המנוחה, היקפו וכלל ענייניו הוסדרו לפני שנים רבות – בשנת 1953 אושר על ידי בית המשפט אופן חלוקת העזבון (למבקש 8/12, למנוח 3/12, לאביה 1/12); בשנת 1959 נערך ואושר בבית המשפט הסכם בעניין העזבון בין משפחתה של האם לבין בן זוגה, המנוח, בשמו ובשם המבקש.
56. אני דוחה טענות המשיב כי בפסק הבוררות הוכרע היקף עזבונה של אמו של המבקש. לא בכדי לא נעשתה כל הפניה על ידי המשיב להכרעה זו של הבורר במסגרת פסק הבוררות ואילו ההפניות לפסק הבוררות המשלים אינן תואמות את סעיפי הפסק (ראו הפניות המשיב בס' 55 לסיכומיו).

57. הבורר הכריע במסגרת פסק הבוררות בעניין הסכסוך שהתגלע בין המבקש למנוח, בעטיים של ההסכמים המסחריים שנחתמו בין השניים. ההסכמים לא קבעו הוראות באשר לנכסי עזבון המנוחה, אלא קבעו הוראות באשר לחלוקת נכסים בין המנוח למבקש, ביו היתר לגבי נכסים שהועברו במסגרת חלוקת עזבון אמו של המבקש.

58. אין מחלוקת כי המחלוקות המרות בין המבקש למנוח נבעו, בין השאר, מנושאים הקשורים לירושת האם המנוחה, ותחושתו הקשה של המבקש כי זכויותיו בנושא זה קופחו על ידי המנוח. אולם מחלוקות אלה לא היוו את הבסיס להסכמים שנחתמו בין המבקש למנוח, לא היוו את המקור בשלו מונה הבורר, ולא היוו את המחלוקות שנדרשו להכרעה על ידי הבורר. קביעות הבורר לא הכריעו בסכסוך הקשור לעזבון האם המנוחה, אלא בסכסוך שמקורו היה עסקי מסחרי והוסדר על פי ההסכמים משנת 1987.

59. המחלוקת המשפטית בדבר ירושת האם מהווה חלק מהרקע של הסכסוך בין האב לבנו, אך לא הייתה המחלוקת בשלה פנו לבוררות ולא המחלוקת בעניינה הכריע הבורר. מדובר בסיפור משפחתי מורכב ומסועף. התייחסותו של הבורר במסגרת פסק הבוררות לענייני המשפחה ולרקע המשפחתי (שאינן ספק שהשפיעו על הצדדים ועל ענייניהם הכלכליים), ובהם עזבון אמו של המבקש, אין בה כדי להעיד על חוסר סמכותו או על חריגה מהסמכות שהוקנתה לו לדון בענייני הצדדים, אלא רקע נדרש להבנת הסכסוך ומורכבותו.

יתרה מכך, הוכח כי בהליך הבוררות טענו המנוח ובאי כוחו כי ההסכמים בין הצדדים נועדו ליישב מחלוקות עסקיות ששררו ביניהם ולא מחלוקת בעניין עזבון אמו של המבקש. הבורר ציין זאת מפורשות בסעיף 77 לפסק הבוררות:

61. לפיכך, המשיב מנוע ומושתק כעת מלטעון טענות הפוכות בהקשר זה.

62. יצוין עוד כי ענייני ירושה, יכול שידונו על ידי בית המשפט לענייני משפחה ויכול שידונו במסגרת בוררות על פי צו בית המשפט לענייני משפחה (בוררות בענייני משפחה), תשנ"ו-1996.

63. אשר על כן, לאור כל האמור לעיל, אני דוחה את הטענה כי הבורר חרג מסמכותו. הבורר פעל והכריע בהתאם לסמכותו על פי ההסכמים.

עילת ההתנגדות: הכרה בפסק הבוררות ואכיפתו נוגדות את תקנת הציבור בישראל

64. המשיב טוען כי הכרה בפסק הבוררות מנוגדת לתקנת הציבור בישראל משני היבטים שיפורטו להלן.
65. טענת המשיב ההסכמים בין הצדדים לא היו חוקיים, ולכן אכיפתם בישראל נוגדת את תקנת הציבור – דין טענה זו להידחות. ראו לעיל הפירוט לגבי דחיית הטענה וההכרעה כי מדובר בהסכמים לא חוקיים שניתן לאוכם. מאחר וקבעתי לעיל כי ההסכמים היו חוקיים הרי שהטענה כי אכיפתם נוגדת את תקנת הציבור לא יכולה לעמוד.
66. טענת המשיב כי תביעת המבקש התיישנה וחל שיהוי גם לגבי הגשת תביעת הבוררות ולכן אכיפתה בישראל נוגדת את תקנת הציבור - המשיב טוען כי המבקש פנה למנוח לראשונה, על מנת לאכוף את ההסכמים ביניהם בשנת 2011, למעלה מ-20 שנים מאז שנחתמו ההסכמים, והגיש את תביעת הבוררות רק בשנת 2012. המשיב טוען כי חל שיהוי רב בהגשת הליך הבוררות (משנת 1989 ועד 2012) אשר יש בו כדי לסכל את מטרת ההליך ולפיכך יש לראות במבקש כמי שזנח את תביעתו כלפי המשיב ומכאן שפסק הבוררות בטל.
67. המשיב טוען כי הגשת התביעה עשרות שנים לאחר תום תקופת ההתיישנות פגעה ביכולת המנוח להציג ראיות ומסמכים ולהביא עדים במסגרת הגנתו. לכן, פסק הבוררות, המאפשר ניהול ההליך על אף השיהוי הרב, יש בו כדי לפגוע בתקנת הציבור, עד כדי שבית משפט בישראל אל לו לאפשר אכיפת הפסק הזר.
68. המשיב טוען כי בניגוד לעמדת הבורר לפיה המבקש היה נתון במשך שנים למצב נפשי קשה ולא יכול היה לעמוד על זכויותיו, הרי שבחינת חומר הראיות מלמדת שההפך הוא הנכון והמבקש היה יכול להגיש תביעתו, אולם מסיבותיו שלו החליט לזנוח את התביעה כנגד המשיב.
69. המבקש טוען כי יש לדחות את טענות המשיב לעניין התיישנות, מאחר שפסק הבוררות בחן טענה זו ודחה אותה לגופה.
70. כמו כן, טוען המבקש כי יש להעלות טענת התיישנות בהזדמנות הראשונה והמשיב לא עשה כן במסגרת בקשה לסילוק על הסף, על אף בקשות מקדמיות וכתבי טענות מהותיים שהוגשו על ידו בראשית ההליך.

71. טענת המשיב כי תביעת המבקש התיישנה וחל שיהיו גם לגבי תביעת הבוררות ולכן אכיפתה בישראל נוגדת את תקנת הציבור – דינה להידחות.
72. טענת ההתיישנות נדונה באריכות במסגרת פסק הבוררות ונדחתה לגופה. הבורר הסתמך על חוות דעת המומחים שהובאו מטעם המבקש וקבע כי המבקש היה "מנוע" במשך השנים מלעמוד על זכויותיו אל מול המנוח.
73. כעת, המשיב טוען כי קבלת חוות הדעת וטענת המבקש כי לא היה כשיר להגיש תביעה אינה נכונה ומטעם זה אין ליתן הכרה ואכיפה לפסק הבוררות.
74. מדובר בטענות שנידונו והוכרעו לגופן בפסק הבוררות וההתמודדות עימן הינה במסגרת השגות בערעור, שכאמור כבר הסתיים ולא כטענת הגנה מפני אכיפתן בישראל.
75. מדובר הלכה למעשה בבקשת המשיב כי בית משפט זה יתערב ויבטל קביעות עובדתיות שקבע הבורר ויישומן על פי דין בפסק הבוררות. התערבות בכך, אינה חלק מעילות ההתנגדות שניתן לדון בהן במסגרת הליך אכיפה לאחר שהפסק הפך חלוט באנגליה.
76. המשיב טוען למעשה כי הכרעת הבורר בפסק הבוררות לגבי התיישנות התביעה, מהווה טעות. אולם, הטענה לטעות בפסק הבוררות אינה מהווה עילת התנגדות לאכיפת פסק הבוררות על פי אמנת ניו יורק. מטרת הביקורת השיפוטית איננה לבחון אם הבורר צדק או טעה בקביעותיו (ראו: רע"א 3680/00 גמליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ, פ"ד נד(6) 605, 617).
77. אשר על כן, אני דוחה טענות המשיב כי אכיפת הפסק נוגדת את תקנת הציבור בישראל.
78. בכל הנוגע לטענת המשיב כי פסק הבוררות אינו סופי גם לגרסת המבקש, מאחר שהמבקש טען כי בכוונתו להגיש תביעה נוספת בעניין עזבון אימו - דין טענה זו להידחות. ראשית, הטענה לא הופיעה במסגרת ההתנגדות, אלא נטענה לראשונה במסגרת הסיכומים ולכן היא נדחית. שנית, נקבע לעיל כי פסק הבוררות אינו עוסק בעזבון אימו של המבקש. שלישית, לאחר מתן פסק הבוררות הוגש ערעור על ידי

המשיב שנדחה ובמסגרתו מרבית פסק הבוררות אושר ורק רכיב הריבית הוחזר לבחינה מחודשת של הבורר. לאחר שפסק הבוררות המשלים אישר את רכיב הריבית בהתאם לפסק הבוררות, הוגשה על ידי המשיב בקשת אורכה על מנת שזה האחרון יגיש ערעור על פסק הבוררות המשלים, אולם בקשה זו נדחתה על ידי ביהמ"ש באנגליה. מכאן, שהליכי הערעור מוצו ופסק הבוררות והפסק המשלים הינם חלוטים. בנוסף, ברי כי לו היה המשיב סבור כי פסק הבוררות אינו סופי והחלטה לעיכוב ההליכים צריכה להמשיך לחול היה מגיש על כך בקשה מתאימה בהליך זה לאחר שחודשו ההליכים. אולם הוא לא עשה כן.

79. עוד בהקשר זה, אבקש לציין כי הכרה ואכיפת פסק הבוררות והפסק המשלים היא זו אשר עומדת בתביעה שבפני. זאת, בניגוד לטענות המשיב כי יש לדון בבקשה להכרה ואכיפה, בהתאם לאמור בפסק הדין שניתן על ידי בית המשפט באנגליה בערעור לגבי פסק הבוררות.

80. בכל הנוגע לטענות המשיב בסעיף ה-4. להתנגדות כי הבורר לא אפשר למשיב לטעון טענותיו ולהביא ראיותיו בנושא הנזק ובכך חרג מסמכותו ופגע בזכות המשיב להליך הוגן – המשיב לא חזר על טענה זו במסגרת הסיכומים מטעמו. מכאן, שזנח אותה ולכן התייתר הצורך לדון בה.

81. יש לציין בעניין זה, כי הדיון בשאלת האחריות והנזק לא פוצל והם נדונו יחד בפסק הבוררות. המשיב הגיש בקשה בראשית הליך הבוררות לנהל הליך מקדמי דו שלבי, בשל טענות סף: שיהיו והתיישנות, העדר עילה ופגיעה ביכולתו של המשיב להתגונן כראוי בהליך. המבקש התנגד לכך. הבורר דחה לגופה את בקשת הפיצול וקבע כי ההליך יתנהל בשלב אחד. טענות אלה הועלו גם בהליך הערעור על פסק הבוררות ונדחו. על כן, אין מקום לדון בהן במסגרת הדיונית לאכיפה כעת.

82. יודגש, הוכח כי הבוררות הייתה ארוכה מאוד, מקיפה, ומפורטת וכללה ראיות רבות, טענות רבות והבאת עדים מטעם כל צד. עובדה כי בית המשפט באנגליה שגם בפניו נטענו טענות רבות לגבי הבוררות ואופיה לא קיבל את טענות המשיב לגבי אופן ניהול הבוררות ופגיעה וקיפוח בזכויותיו.

83. משמעותו של פסק הבוררות המשלים - פסק הבוררות המשלים קבע את שיעור הריבית בלבד ומועדי תחולתה, והוא למעשה הוסיף רכיב שהינו פועל יוצא של קביעותיו בפסק הבוררות והפניה לפסק הבוררות גופו.

84. בסעיף 5 לפסק הבוררות המשלים מציין הבורר מפורשות לגבי מה מתייחסת הכרעתו בפסק המשלים ומדגיש כי הוא עוסק במועד בו יחל החיוב בריבית של המנוח ושיעור הריבית:

85. בסעיף 51 רישא בפסק הבוררות המשלים קובע הבורר כי קביעותיו לגבי הריבית מפסק הבוררות יותרו על כן, והוא מפנה לפסק הבוררות:

86. קבלת טענת המשיב, כי יש לנהל הליך חדש מתוקן רק בשל פסק הבוררות המשלים (שקובע קביעות לגבי הריבית בלבד), משמעה ניהול הליך כפול באותם עניינים בדיוק כאשר ייטענו בדיוק אותן טענות שיידרשו שוב אותה הכרעה. לא מדובר ברכיב אחר, עצמאי או נפרד. אלא פסיקת ריבית שהיא פועל יוצא של הליכי הערעור שהגיש המשיב באנגליה. ניכר כי טענה זו הועלתה אך ורק בשל רצונו של המשיב להאריך את ההליכים. לכך לא ניתן להיעתר.

87. על כן, אני מקבלת את טענות המבקש כי פסק הבוררות המשלים נבלע ונכלל בבקשה להכרה בפסק הבוררות ויש לראות את הדברים במאוחד ומקשה אחת.

88. אשר על כן ומאחר המשיב לא הוכיח קיומה של מי מעילות ההתנגדות על פי אמנת ניו יורק, דין התביעה להתקבל.

89. יצוין כי המשיב טען טענות רבות ומגוונות וניכר כי העלה את כל טענות ההתנגדות שיכל להעלות. העלאת טענות מן הגורן ומן היקב, כאשר לגבי כולן נטען בצורה שווה (ללא הבחנה מי מהטענות חזקה וטובה יותר), מחלישה את המשקל הכולל של טענות ההתנגדות.

90. אשר על כן, אני נעתרת לתביעה ומורה על הכרה ואכיפת פסק הבוררות מיום 21.9.2015 ופסק הבוררות המשלים מיום 25.1.2017.

91. הוצאות ההליך – בהתחשב בשיקולים הבאים: משך ההליך שבפניי, הגשת כתבי טענות רבים, מספר ההחלטות שניתנו בתיק (70 החלטות), מספר הדיונים שהיו בפניי, היקף הטענות בפניי וההוצאות שניכר היה שהוצאו על ידי הצדדים בהליך זה – אני קובעת כי המשיב יישא בהוצאות המבקש בגין הליך זה בסך של 55,000 ₪. סכום זה ישולם בתוך 30 יום מיום מתן פסק הדין, ולא – יישא הפרשי ריבית והצמדה כדין.

92. פסק הדין ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים.

93. המזכירות תסגור את התיק.

ניתן היום, י"ז סיוון תשע"ח, 31 מאי 2018, בהעדר הצדדים.